

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 641

Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can'ın; Ceza
Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılması
Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu
(2/2282)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2282 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Genel Gerekçesi 4
- Madde Gerekçeleri 5

• Adalet Komisyonu Raporu 6

• Muhalefet Şerhleri 10

• Teklif Metni 14

• Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 14

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Ramazan Can
Kırıkkale

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2282)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ceza Muhakemesi Kanununun 157 nci maddesinde soruşturma evresindeki usul işlemlerinin gizli olduğu düzenlenmiştir.

Soruşturma evresindeki usul işlemlerinin gizliliğinin öneminden dolayı, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 285 inci maddesinde, soruşturmanın gizliliğini ihlâl, suç olarak düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin amacı, ceza adaletinin doğruluk, dürüstlük, gerçeğe ulaşma ilkelerini olanaklı kılmak, soruşturma makamlarının her türlü baskı ve etkiden korunmalarını sağlamak ve asıl olarak da suçsuzluk karinesinin ihlâlini önlemektir. Diğer bir ifadeyle, Ceza Muhakemesi Kanununun 157 nci maddesindeki soruşturma evresindeki usul işlemlerinin gizliliği, şüphelinin suçlu sayılmama karinesinden yararlanma hakkı yanında, soruşturma işlemlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesini de amaçlamaktadır.

Bununla birlikte, 21/2/2014 tarihli ve 6526 sayılı Kanunla, müdafinin dosya içeriğini incelemesi ve belgelerden örnek almasının, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği durumlarda sulh ceza hâkimi kararıyla kısıtlanabileceğine ilişkin Ceza Muhakemesi Kanununun 153 üncü maddesindeki hüküm yürürlükten kaldırılmıştır. Bu düzenleme, yürütülen bir soruşturmanın her aşamasında müdafinin bir dilekçeyle tüm dosyanın fotokopisine ulaşabileceği şeklinde bir uygulamaya neden olmuştur. Bu durum yeterli delil toplanmadan dosyadaki tüm bilgilerin deşifre olmasına, şüphelilerin kaçmasına ve böylece soruşturmanın sonuçsuz kalmasına neden olabilecek niteliktedir.

Müdafinin soruşturma dosyasındaki bilgi ve belgelere ulaşabilme hakkı, karşılaştırmalı hukukta farklı şekillerde düzenlenmekle birlikte, kural olarak bu bilgi ve belgelere ulaşmanın soruşturmanın selameti bakımından bir tehlike arz etmediği hâllerde müdafinin bilgi ve belgelere ulaşabilmesi şeklinde uygulanmaktadır. Nitekim Alman Ceza Usul Kanununun 147 nci maddesi bu esası kabul etmiştir.

Yürütülen soruşturmalarda müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, sulh ceza hâkiminin kararıyla bu yetkinin kısıtlanabilmesi amacıyla bu Teklif hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Ceza muhakemesi hukukuna hâkim olan ilkelerden biri de kamuya açıklık ilkesidir. Ancak, bu ilke, kovuşturma evresine ilişkin olup, soruşturma evresinde ise gizlilik ilkesi esastır. Soruşturma evresinin gizli biçimde cereyan etmesi gerekmektedir. Ceza Muhakemesi Kanununun 157 nci maddesinde soruşturma evresindeki usûl işlemlerinin gizli olduğu hükme bağlanmış ve Türk Ceza Kanununun 285 inci maddesinde de gizliliğin ihlali suç olarak düzenlenmiştir.

Ceza Muhakemesi Kanununun 157 nci maddesindeki soruşturma evresindeki usul işlemlerinin gizliliği şüphelinin suçlu sayılmama karinesinden yararlanma hakkı yanında, soruşturma işlemlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesine de hizmet etmektedir.

Maddeyle, yürütülen soruşturmalarda müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, sulh ceza hâkiminin kararıyla bu yetkinin kısıtlanabilmesi yönünde düzenleme yapılmaktadır.

Madde 2- Yürürlük maddesidir.

Madde 3- Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

18/7/2014

Esas No: 2/2282

Karar No: 31

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2282)” 11/7/2014 tarihinde esas Komisyon olarak Komisyonumuza ve tali Komisyon olarak da İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna havale edilmiştir. Teklif, Adalet Komisyonu Başkanı Ankara Milletvekili Ahmet İyimaya başkanlığında gerçekleştirilen Komisyonumuzun 16/7/2014 tarihli toplantısında Hükümeti temsilen Adalet Bakanı Bekir Bozdağ ile Adalet Bakanlığı ve Türkiye Barolar Birliği temsilcileri ile Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Cumhur Şahin’in katılımlarıyla görüşülmüştür. Görüşmelerin tamamı tutanağa bağlanmıştır.

Komisyonadaki müzakerelerde Teklif ile ilgili olarak ileri sürülen lehte ve aleyhteki görüşler raporumuza yansıtılmıştır.

Komisyonadaki müzakerelerde Teklifin lehinde aşağıdaki görüşler dile getirilmiştir:

Anayasanın “Suç ve cezalara ilişkin esaslar” başlıklı 38’inci maddesinin dördüncü fıkrasında suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar kimsenin suçlu sayılamayacağı ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin “Adil yargılanma hakkı” başlıklı 6’ncı maddesinin ikinci fıkrasında bir suç ile itham edilen herkesin suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılacağı hükmüne bağlanmıştır.

Hukukun evrensel ilkelerinden biri olan ve yukarıda da belirtildiği üzere pozitif hukukta farklı şekilde düzenlenmesine rağmen aynı neticeyi doğuran masumiyet/suçsuzluk karinesinin hayata geçirilebilmesinin en önemli araçlarından biri, şüphesiz soruşturmanın gizliliği ilkesidir. Gizlilik, soruşturma işlemlerinde ilgililerden başka kimsenin hazır bulunamamasını ve soruşturma evrakının kamuya açık olmamasını ifade etmektedir. Soruşturma evresinin gizli cereyan etmesi, ceza adaletinin doğru, dürüst ve gerçeğe uygun biçimde gerçekleştirilmesi ile masumiyet/suçsuzluk karinesi ve lekelenmeme hakkının hayata geçirilebilmesi bakımından bir zorunluluktur. Bu gizlilik sayesinde maddi gerçeğe ulaşmanın yanı sıra şüphelinin masumiyet/suçsuzluk karinesi altında suçlu olarak ifşa edilmesi (lekelenmesi) engellenmektedir. Bir diğer ifadeyle kişinin muhtelif düzenlemelerde farklı şekilde ifadesini bulan bu karineden faydalanabilmesi soruşturmanın gizliliğinin sağlanmasıyla mümkün olabilir.

Savunma hakkı ile soruşturmanın gizliliği, bir menfaat ve denge çatışmasına neden olmakla birlikte soruşturmanın gizliliği ilkesinin, soruşturma evresi süjeleri bakımından farklı yararlar sağladığı muhakkaktır. Dolayısıyla bu ilke bakımından yapılacak değerlendirmelerde konuya Cumhuriyet savcılığı, şüpheli ve müdafii temelinde farklı noktalardan yaklaşılması gerekir. Bir diğer ifadeyle bu şekildeki bir yaklaşım tarzıyla soruşturmanın gizliliği ilkesinin yöneldiği amaç ve yapılması amaçlanan değişikliğin amacı sarıh bir biçimde ortaya konulabilir.

Savunma hakkı ile somut olayda maddi gerçeğe ulaşılması, bir menfaat ve denge çatışmasına neden olduğundan, yapılacak düzenlemelerde bu ikisi arasında dengenin kurulması bir zorunluluktur. Teklif, bu dengenin kurulması amacına yönelik olarak Ceza Muhakemesi Kanununun 153’üncü maddesinde değişiklik öngörmekte ve soruşturma evresinde müdafinin dosyayı incelemesine ilişkin kimi usul hükümleri getirmektedir.

Müdafii esasen soruşturma evresinde dosya içeriğini inceleyebilmekte ve istediği belgelerin birer örneğini harçsız olarak alabilmektedir (CMK m. 153/1). Bu yetki müdafiiye kural olarak tanınmıştır. Ancak Teklifte müdafii dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek almasının soruşturmanın

amacını tehlikeye düşürebileceği durumlarda Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, hâkim kararıyla bu yetkisinin kısıtlanması amaçlanmaktadır. Her hakta olduğu gibi savunma hakkı bakımından da sınırsızlık düşünülemez. Kaldı ki, kısıtlama kararının her somut olayda savunma hakkını ihlal edeceğini söylemek mümkün değildir. Konu, her dosya bakımından kısıtlama kararı verileceği ön kabulüyle de ele alınmamalıdır. Teklif, bu ön kabullerden arınmış bir biçimde, savunma hakkı bakımından bu sınırsızlık halini düzenlemeyi amaçlamaktadır.

Özellikle örgütlü suçlarla ilgili yapılan nitelikli soruşturma dosyalarında alınacak kısıtlama kararları hayati önem taşıyabilmektedir. Şöyle ki, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek durumlarda kısıtlama kararı alınmadığında dosya inceleme talepleri, soruşturmanın kısa sürede ve eksiksiz bir şekilde tamamlanması, delillerin güvence altına alınması ve dava açma görevi bulunan Cumhuriyet savcılarının görevlerinin ifasını aksatabilecektir. Bu nedenle soruşturmaların makul sürede yapılamamasına ve nihayetinde adil yargılanma hakkının ihlaline neden olunabilecektir.

Dolayısıyla gerek örgütlü suçlar gerekse diğer suçlar soruşturulurken yerinde alınacak bir gizlilik kararı sonrasında, soruşturma evresinin daha etkili bir biçimde yürütüleceği ve sonucunda da adaletin tesis edileceği gerçeği gözlerden uzak tutulmamalıdır.

Komisyonadaki müzakerelerde Teklif hakkında aşağıdaki eleştiriler dile getirilmiştir:

Ceza Muhakemesi Kanununun 153' üncü maddesinde yapılan değişikliğin yürürlüğe girmesinin üzerinden çok kısa bir zaman geçmiş olmasına rağmen aynı maddede yeni bir değişiklik yapılmasını gerektiren toplumsal ihtiyacın ne olduğunun ortaya konulması gerekir. Diğer yandan çok sık aralıklarla yapılan benzer mahiyetteki bu değişiklikler, yasama kalitesinin düşmesine ve yasama faaliyetlerinde özensizliğin kural haline gelmesine neden olmaktadır.

Her ne kadar Teklifin, savunma hakkı ile maddi gerçeğe ulaşılması konularında denge kurulması amacına yönelik olduğu ve bu nedenle soruşturma evresinde müdafinin dosyayı incelemesine ilişkin usul hükümlerinde değişiklik öngördüğü ileri sürülmekteyse de Teklif, izah edilen gerekçelerin aksine silahların eşitliğinin sağlanmasına değil bizzat bu eşitliğin bozulmasına yöneliktir. Zira Cumhuriyet savcısının dosyanın tamamına hâkim olmasına rağmen savunmanın böyle bir imkândan yoksun olması, bu eşitliğin bozulduğunu göstermek bakımından kâfidir.

Savunma hakkı sınırlandırılmamalıdır. Teklifle savunma hakkına getirilmesi öngörülen sınırlandırma, müdafinin gerekli şekilde savunma yapabilmesini engelleyeceğinden, ceza yargılamasının amacı olan maddi gerçeğe ulaşılmasının ve adaletin tesisinin önünde ciddi bir engel oluşturur. Diğer taraftan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, birçok kararında bu şekildeki sınırlandırmaların Sözleşmeyi ihlal ettiğine hükmetmiştir.

Komisyonumuz gerek ileri sürülen düşünceleri gerekse normun 4/4/1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten günümüze kadar geçirdiği dönüşümü¹ bir bütün halinde değerlendirmiş ve Teklifin, müdafinin soruşturma evresinde dosya içeriğini inceleyebilmesi ve istediği belgelerin birer örneğini harçsız olarak alabilmesi ve bunun soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği durumlarda kısıtlanabilmesinin, ceza adaleti ve savunma hakkı arasındaki dengenin kurulmasını temin temelinde olduğu kanaatine ulaşmıştır.

¹ 4/4/1929 sayılı ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 143'üncü maddesi, 21/5/1985 tarihli ve 3206 sayılı 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 27'nci maddesi, 18/11/1992 tarihli ve 3842 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 19'uncu maddesi, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 153'üncü maddesi, 25/5/2005 tarihli ve 5353 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 23'üncü maddesi ve 21/2/2014 tarihli ve 6526 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 19'uncu maddesi.

Komisyonumuzda yapılan çalışmalar sonunda maddeler üzerindeki değişiklik ve kabuller aşağıdaki şekildedir:

Teklifin çerçeve 1’inci maddesi oy çokluğuyla aynen kabul edilmiştir.

Teklifin 2 ve 3’üncü maddeleri oy çokluğuyla aynen kabul edilmiştir.

Teklifin tümü oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Komisyonumuzu Genel Kurul görüşmelerinde temsil etmek üzere İktüzüğün 45’ inci maddesi uyarınca Bursa Milletvekili Mustafa Kemal Şerbetçioğlu ile Nevşehir Milletvekili Murat Göktürk özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Ahmet İyimaya</i>	<i>Hakkı Köylü</i>	<i>Yılmaz Tunç</i>
Ankara	Kastamonu	Bartın
Kâtip	Üye	Üye
<i>Mustafa Kemal Şerbetçioğlu</i>	<i>İlknur İnceöz</i>	<i>Bengi Yıldız</i>
Bursa	Aksaray	Batman
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Toplantıya katılamadı)
Üye	Üye	Üye
<i>Hakan Çavuşoğlu</i>	<i>Bilal Uçar</i>	<i>Şuay Alpay</i>
Bursa	Denizli	Elazığ
Üye	Üye	Üye
<i>Oktay Öztürk</i>	<i>Recep Özel</i>	<i>Bülent Turan</i>
Erzurum	Isparta	İstanbul
(Son oylamada bulunamadı)		
Üye	Üye	Üye
<i>Celal Adan</i>	<i>Murat Başesgioğlu</i>	<i>Mevlüt Akgün</i>
İstanbul	İstanbul	Karaman
(Son oylamada bulunamadı)	(Muhalefet şerhim ektedir)	(Toplantıya katılamadı)
Üye	Üye	Üye
<i>Ramazan Can</i>	<i>Turgut Dibek</i>	<i>Harun Tüfekci</i>
Kırkkale	Kırklareli	Konya
	(Muhalefet şerhim vardır)	
Üye	Üye	Üye
<i>Ali Rıza Öztürk</i>	<i>İsa Gök</i>	<i>Ömer Süha Aldan</i>
Mersin	Mersin	Muğla
(Muhalefet şerhim var)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhim vardır)

Üye	Üye	Üye
<i>Murat Göktürk</i>	<i>Ali İhsan Yavuz</i>	<i>Dilek Akagün Yılmaz</i>
Nevşehir	Sakarya	Uşak
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Toplantıya katılamadı)	(Muhalefet şerhim vardır)
Üye	Üye	
<i>Yusuŕ Başer</i>	<i>Ali İhsan Köktürk</i>	
Yozgat	Zonguldak	
	(Muhalefet şerhim ektedir)	

MUHALEFET ŞERHİ

Ceza Muhakemeleri Kanununun 153. Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi 16 Temmuz 2014 Çarşamba günü Adalet Komisyonunda görüşülmüştür. 11 Temmuz 2014 tarihinde TBMM'ye verilen teklif, derhal gündeme alınmış ve ivedilikle 16 Temmuz 2014 tarihinde Adalet Komisyonu toplantıya çağırılmıştır. Adalet Komisyonunda bekleyen onca yasa tasarısı ve teklifi dururken, kurulan kumpaslar sonucu insanların yıllarca cezaevlerinde çürütüldüğü bir süreçte gerek tarafımızca gerekse diğer muhalefet parti milletvekillerince, sorunun çözümüne yönelik verilen teklifleri aylarca, yıllarca gündeme almayan bir Adalet Komisyonunun 5 gün önce gelen bir teklifi gündeme alması düşündürücüdür.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden 21 Şubat 2014 tarihinde geçen, 6 Mart 2013 Tarihli Resmi Gazete'nin 28933 (mükerrer) sayılında yayımlanarak yürürlüğe giren 6536 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile değiştirilen Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 153'üncü maddesi Adalet Komisyonu'nun kabul ettiği teklif ile bu kez tekrar eski haline döndürülmek istenmektedir. Şubatta Komisyonunda görüşülen ve yasalaşan maddeyi 4 ay sonra, tekrar bir değişiklik ile eski haline çevirmek hukuk ilkeleri ile izah edilebilecek bir durum değildir.

4 ay önceki yasa teklifinde AKP'nin 10 Adalet Komisyonu üyesi ile birlikte imzası bulunan Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can, 4 ay sonra bir önceki teklifin değişikliklerini ortadan kaldıran bir düzenlemeye imza atmıştır.

4 ay önce yapılan değişikliğin genel gerekçesinde madde ile ilgili olarak "İddia ve savunma makamları arasında, iddia ve savunma faaliyetinin gereği gibi yapılmasına engel olacak ayrımlar yapılması; örneğin iddia makamının bildiği bir delili savunma makamının bilmemesi, silâhların eşitliği olarak bilinen ilkeye aykırılık teşkil etmektedir. Silâhların eşitliği, savunma makamının bir hukuk devletinde kendisine tanınmış bulunan hakları etkin bir şekilde kullanabilmesi anlamına gelmektedir. Bu ilkenin daha etkin bir şekilde hayata geçirilebilmesi amacıyla Ceza Muhakemesi Kanununun 153 üncü maddesinde önemli bir değişiklik yapılmaktadır. Söz konusu maddeye göre müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkiminin kararıyla bu yetkisi kısıtlanabilmektedir. Teklifte, söz konusu hüküm yürürlükten kaldırılmakta ve müdafinin soruşturma evresinde hiçbir kısıtlama olmaksızın dosya içeriğini inceleyebilmesi ve istediği belgelerden örnek alabilmesi sağlanmaktadır" denmektedir. Madde gerekçesinde ise "Madde 20- Ceza Muhakemesi Kanununun 153 üncü maddesinin üçüncü fıkrasındaki hükmün kaldırılması suretiyle, müdafinin soruşturma dosyasını incelemesi yönündeki sınırlandırma kaldırılmaktadır." ifadeleri ile değişikliğin gerektiği vurgulanmıştır.

Teklif sahibi bu kez CMK'nın 153. Maddesinin eski haline dönmesi için verdiği teklifinin gerekçesini "uygulamadan kaynaklanan sorunlar" olarak ifade etmiştir. Böyle bir sorun olmadığı muhakkaktır. Değişikliği gerektirecek ciddi sorunlar yaşandığı ile ilgili adliyelerden, akademiden, barolardan ve basından gelen herhangi bir bilginin olmaması bu değişikliğin "uygulamadan kaynaklanan sorunlar" ile ilgisinin olmadığını kanıtlamaktadır.

Yapılan değişiklikler iktidarın isteğine göre yasa çıkarma anlayışını ortaya koymaktadır. AKP iktidarı ile birlikte konjonktüre göre, kişiye göre, siyasal yapıya göre, gruba göre yasa çıkarma anlayışı, yasayı değiştirme anlayışı 2007'den bu yana artık geleneksel hâle gelmiştir.

Yasama organının bu anlayışa alet edilmesi düşündürücü ve üzüntü vericidir. AKP iktidarı döneminde TBMM'nin saygınlığının bu uygulamalarla çok fazla zedelendiğini görmekteyiz.

Teklif ile yasa 5 ay öncesindeki haline döndürüleceği için uygulamada daha öncesinde olduğu gibi bir evrak daha soruşturmaya kayıt olur olmaz gizlilik kararı verilecek, savunmanın bütün hakları kısıtlanacaktır. Soruşturma aşamasında avukatların dosya içeriğinden haberdar olamaması, yargılamaların temel ilkelerinden olan ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin birçok kararında da belirtilen silahların eşitliği ilkesi yine yok edilecektir.

Aslında işin özeti şudur; 4 ay önce kamuoyuna bir reform olarak sunulan değişiklik ile AKP iktidarı o günlerde ortaya çıkan yolsuzluk soruşturma dosyalarının içeriğinden bilgidar olmak istemiştir. Bugün ise amacına ulaştığını düşünerek yasa maddesini tekrar eski haline döndürmek için bu teklifi getirmiştir. Diğer taraftan yapılmak istenen bu değişikliği hükümetin açıkça savaş açtığı gruplara karşı yeni bir yargı operasyonunu başlatmak istemesi olarak da okumak mümkündür.

AKP İktidarı ısrarla hukuku bir silah gibi kullanmaktan vazgeçmemektedir. İktidarın anayasamıza, yasalarımıza, taraf olduğumuz uluslararası sözleşme hükümlerine açıkça aykırı olan bu anlayışı karşısında, CHP olarak doğruları söyleme ve bunları yaşama geçirme kararlığımızı bir kez daha vurguluyoruz.

Belirtilen nedenlerle teklife muhalif olduğumuzu bildiriyoruz.

17.07.2014

Turgut Dibek

Kırklareli

İsa Gök

Mersin

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Ömer Süha Aldan

Muğla

Ali Rıza Öztürk

Mersin

MUHALEFET ŞERHİ

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (2/2282)'nin Esas Komisyon Raporuna ve çoğunluk görüşüne, M.H.P.'li Komisyon Üyeleri olarak katılmadığımızı arz ederiz.

1- 6 Mart 2014 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan, 6526 Sayılı Kanunla müdafinin dosya içeriğini incelemesi ve belgelerden örnek alınmasının "soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği durumlarda" Sulh Ceza Hakimi kararıyla kısıtlanabileceğine ilişkin C.M.K.'nun 153. maddesindeki hüküm yürürlükten kaldırılmıştır.

İş bu değişiklik, AK Partili milletvekillerince verilen 560 sıra sayılı kanun teklifinin Genel Kurul'da kabul edilmesiyle gerçekleşmiştir.

2- Bu kerre, yine iktidar partisi milletvekillerince 2/2282 sayılı kanun teklifi ile Mart 2014 tarihinde kaldırılmış bulunan C.M.K.'nun 153. Maddesinin, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları yeniden ihya edilmiştir.

Yani "müdafinin dosya içeriğini incelemesi ve belgelerden örnek alınması yetkisinin, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği durumlarda kısıtlanabileceği hükmü yeniden getirilmiştir.

Beş altı ay gibi kısa bir sürede taban tabana zıt bir kanun teklifi verilmesini ve yasalaşmasını sağlamanın savunulacak bir tarafı yoktur. AK Parti Hükümeti'nin sicili bunun gibi onlarca örnekle doludur.

Maalesef yasa yapma faaliyetini, kendi ihtiyaçlarına ve konjonktürel değişikliklere bağlamış bir zihniyetle karşı karşıyayız.

Oysa bu saiklerle yapılan her olumsuz girişim bizi Hukuk Devleti'nden biraz daha uzaklaştırmaktadır.

TBMM'nin yasa yapma konusundaki yerleşmiş uygulamaları göz ardı edilmekte, İç Tüzük hükümleri uygulanmamaktadır.

Torba yasalarla, yasama kalitesi tamamen bozulmuş, kanunların eşitlik, genellik ilkeleri hiçe sayılmıştır.

Bu teklif dahi, hiç ilgisi yokken Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülen 639. Sıra Sayılı "İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile birçok milletvekilinin vermiş oldukları kanun tekliflerinin birleştirildiği "Torba Yasa" içine sokulmak istenmiştir. Muhalefet Milletvekillerinin kararlı itirazları sonucu bu yanlıştan dönülmüş ve müstakil bir kanun teklifi olarak TBMM Başkanlığı'na sunulmuştur.

İş bu kanun teklifinin Komisyonlara sevinde de Meclis'in yerleşik teamülleri hiçe sayılmıştır.

Teklif tarihi 11.07.2014'tür. Aynı gün TBMM'ne sunulmuş, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı, Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı'nda işlem görmüştür. Bu acele arasında Kanunlar ve Kararlar Başkanlığından sayı alıp almadığı dahi belirsizdir.

İç Tüzük Hükümlerine göre, teklifinin Başbakanlığa gönderilip ilgili Bakanlık ve Kuruluşların görüşlerinin alınması gerekir.

Yine Başkanlığın, Komisyona havalesi aynı gün yapılmıştır.

Tali Komisyon olan, İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'nun teklifi görüşüp görüşmeme kararı ve iradesi ortada yoktur.

Tüm bu gelişmeler TBMM'nin en önemli fonksiyonu olan yasa yapma görevini sorgulatmakta, hem ülkemizde hem de dışarıda hukuk güvenliği ve istikrarı açısından hak etmediğimiz bir tablo yaratmaktadır.

3- Ceza Muhakemesinin tartışmalı konularından biri de iddia ve savunma makamlarının çeşitliği ilkesidir. Maalesef ülke uygulamamızda bu açık halen devam etmektedir.

Esas olarak, soruşturma evresi gizlidir. Bu gizlilik kamuoyuna karşıdır. İstenilmiştir ki, suçsuzluk karinesi korunsun, soruşturma makamları her türlü baskı ve etkilerden uzak tutulsun.

Bu hususlar CMK'nın 157. maddesinde düzenlenmiştir.

Teklif konusu değişiklik ise CMK'nın 153. maddesine ilişkindir. Müdafinin dosya içeriğini incelemesi ve belgelerden örnek alma yetkisine ilişkindir yani savunma hakkına ilişkindir.

Teklifle, bu yetkinin "soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği durumlarda" kısıtlama getirilmektedir. Burada öncelikle iki konu dikkate değerdir:

Birincisi, teklifin yazılmayan tarafında, Ceza Yargılamasının bir unsuruna, savunma makamına bir güvensizlik yatmaktadır. Bu ciddi şüpheci.

Bu şüpheden kurtulmak için hem savunma mesleğini icra edenler, hem de ceza yargılamasının diğer ortakları gayret sarf etmelidirler.

İkincisi "soruşturmanın amacını tehlikeye düşürmek" keyfiyetinin hukuki kriterleri nelerdir. Müdafii soruşturmanın amacını nasıl tehlikeye düşürebilir. Bunun hukuki tanımlaması yapılmalı ve gerekirse avukatlık yasasında yaptırımlar getirilmelidir.

Gizlilik kararı gözaltı, tutuklama, tutuklamaya itiraz konularında çok önemli olmaktadır. A.İ.H.M.'ce verilen kararlarda, konunun sözleşmenin 5. maddesi, 4. fıkrası ilgili olduğu belirtilecek emsal kararlar oluşturulmuştur.

Ülke uygulamamız, (olaya hem şüpheli hem de mağdurlar açısından baktığımızda) ne CMK'nın 153. maddesinin gereksiz olduğu, ne de uygulamalarda görüldüğü üzere, kısıtlama kararının yıllarca devam ettiği, ancak mahkemenin iddianameyi kabul ettikten sonra şüphelilerin ne ile suçlandıklarını öğrenebilecekleri bir durum olmamalıdır.

Komisyon'da, CMK'nın 153. maddesinin uygulama sonucu yaşanan olumsuzlukların giderilmesi noktasında bir anlayış belirlemiştir. Temennimiz Genel Kurul aşamasında teklifin bu siyah-beyaz ayırımından kurtarılmasıdır.

Ancak, tüm bu olumsuzlukların giderilmesinde uygulamanın ve uygulayıcıların konuya yaklaşımı son derece belirleyici olacaktır.

Arz ederim.

Murat Başesgioğlu

İstanbul

KIRIKKALE MİLLETVEKİLİ
RAMAZAN CAN'IN TEKLİFİ (2/2282)

**CEZA MUHALEMESİ KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 153 üncü maddesinin mülga ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"(2) Müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, hâkim kararıyla bu yetkisi kısıtlanabilir.

(3) Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, ikinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(4) Müdafî, iddianamenin mahkeme tarafından kabul edildiği tarihten itibaren dosya içeriğini ve muhafaza altına alınmış delilleri inceleyebilir; bütün tutanak ve belgelerin örneklerini harçsız olarak alabilir."

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ADALET KOMİSYONUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**CEZA MUHALEMESİ KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 153 üncü maddesinin mülga ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"(2) Müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, hâkim kararıyla bu yetkisi kısıtlanabilir.

(3) Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, ikinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(4) Müdafî, iddianamenin mahkeme tarafından kabul edildiği tarihten itibaren dosya içeriğini ve muhafaza altına alınmış delilleri inceleyebilir; bütün tutanak ve belgelerin örneklerini harçsız olarak alabilir."

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

